

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Економіко-гуманітарний інститут, гуманітарний факультет
(повне найменування інституту, назва факультету)

Кафедра міжнародних економічних відносин
(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА ДИПЛОМНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**на тему «Міжнародна трудова міграція як фактор соціально-
економічного розвитку»**

Виконав

студент 6 курсу, групи ГФз-213
спеціальності 292 «Міжнародні економічні
відносини», ОПП «Міжнародний бізнес»
(код і назва напрямку підготовки, спеціальності)

Овсяк Є. В.

(прізвище та ініціали студента)

Керівник Прушківська Е.В.

(прізвище та ініціали)

Рецензент _____

(прізвище та ініціали)

м. Запоріжжя
2018 рік

РЕФЕРАТ

КДМР: 112 с., 3 рис., 5 табл., 11 формул, 61 джерел, 3 додатки.

Мета роботи – з'ясувати взаємозв'язок між міжнародною трудовою міграцією і соціально-економічним розвитком країни та виокремити наслідки цих процесів.

Об'єктом дослідження є міжнародна трудова міграція як форма міжнародних економічних відносин.

Предмет дослідження – особливості взаємозв'язку між міжнародною трудовою міграцією та соціально-економічним розвитком країни

Методи дослідження –структурно-функціональний – при дослідженні тенденцій міграційних процесів в умовах глобалізації; статистико-економічний – для аналізу впливу грошових переказів мігрантів на соціально-економічний розвиток країни; метод порівняльного аналізу – для співставлення механізмів дії грошових переказів на економічний розвиток окремих країн світу; синтезу – для розробки пропозицій щодо заходів оптимізації трудових міграційних переміщень населення; експертної діагностики – для оцінки сучасного стану міграційних процесів України.

Анотація. Досліджено тенденції міжнародної трудової міграції. Проаналізовано та систематизовано причини виникнення та існування міжнародної трудової міграції. На міжнародному та національному рівнях досліджено сучасні процеси міграції та їх вплив на соціальний та економічний розвиток країни. Окреслено позитивні та негативні наслідки міграції. Обгрунтовано необхідність спільної з ЄС державної координації та контролю міграційних потоків України з метою захисту народонаселення країни та зростання інтеграційних процесів нашої держави у глобальному просторі.

МІЖНАРОДНА ТРУДОВА МІГРАЦІЯ, ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ,
ГРОШОВІ ПЕРЕКАЗИ МІГРАНТІВ, РЕІНТЕГРАЦІЯ МІГРАНТІВ,
МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА.

Аннотация. Исследовано тенденции международной трудовой миграции. Проанализированы и систематизированы причины возникновения и существования международной трудовой миграции. На международном и национальном уровнях исследованы современные процессы миграции и их влияние на социальное и экономическое развитие страны. Определены положительные и отрицательные последствия миграции. Обоснована необходимость совместной с ЕС государственной координации и контроля миграционных потоков Украины с целью защиты народонаселения страны и роста интеграционных процес сов нашего государства в глобальном пространстве.

МЕЖДУНАРОДНАЯ ТРУДОВАЯ МИГРАЦИЯ, ДЕМОГРАФИЧЕСКАЯ СИТУАЦИЯ, ДЕНЕЖНЫЕ ПЕРЕВОДЫ МИГРАНТОВ, РЕИНТЕГРАЦИЯ МИГРАНТОВ, МИГРАЦИОННАЯ ПОЛИТИКА.

Abstract. The concept of trends in international labor migration. Analyzed and systematized the causes of the emergence and existence of international labor migration. At the international and national levels, modern migration processes and their impact on the social and economic development of the country have been studied. Positive and negative effects of migration are identified. The necessity of joint with the EU state coordination and control of migration flows of Ukraine with the aim of protecting the population of the country and the growth of the integration processes of our state in the global space is substantiated.

INTERNATIONAL LABOR MIGRATION, DEMOGRAPHIC SITUATION,
MIGRANT REMITTANCES, MIGRANT REINTEGRATION, MIGRATION
POLICY.

ЗМІСТ

Завдання на кваліфікаційну дипломну магістерську роботу	2
Реферат.....	4
Вступ.....	8
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ.....	12
1.1 Теоретичні підходи до дослідження міжнародної трудової міграції... ..	12
1.2 Взаємозв'язок економічного розвитку країни та міжнародної трудої міграції.....	19
1.3 Грошові перекази працюючих мігрантів як фактор соціально- економічного розвитку країн з трансформаційною економікою.....	26
2 ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН.....	36
2.1 Класифікація факторів, що зумовлюють напрям міжнародних трудоїх міграційних потоків під впливом глобалізаційних процесів.....	36
2.2 Особливості дії механізму грошових переказів трудових мігрантів на розвиток країн світу.....	42
2.3 Вплив грошових переказів працюючих мігрантів на економічний розвиток України.....	51
3 СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ГЛОБАЛЬНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ.....	61
3.1 Роль транснаціональних громад мігрантів у соціально-економічному розвитку сучасного глобального світу.....	61
3.2 Стратегічні напрями формування механізмів грошових переказів мігрантів як інвестиційного ресурсу соціально-економічного розвитку України.....	66
4 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....	78
4.1 Аналіз потенційних небезпек.....	78

4.2 Заходи по забезпеченню безпеки.....	80
4.3 Заходи по забезпеченню виробничої санітарії та гігієни праці.....	82
4.4 Заходи з пожежної безпеки.....	88
4.5 Заходи по забезпеченню безпеки в надзвичайних ситуаціях.....	90
Висновки.....	95
Перелік джерел посилань.....	99
ДОДАТОК А Макроекономічні теорії міжнародної міграції.....	107
ДОДАТОК Б Мікроекономічні теорії міжнародної міграції.....	109
ДОДАТОК В Глобалізаційні теорії міжнародної міграції.....	111

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ

1. Dustmann C., Frattini T. Immigration: The European Experience. – IZA Discussion Paper No. 6261. - Bonn: Institute for the Study of Labor, 2011. – 49 p.
2. Kahanec M., Zimmermann K.F. High-Skilled Immigration Policy in Europe. – IZA Discussion Paper No. 5399. – Bonn: Institute for the Study of Labor, 2010. – 40 p.
3. Ratha D., Eigen-Zucchi C., Plaza S., Wyss H. and Yi S. Migration and Development Brief 21. Migration and Remittance Flows: Recent Trends and Outlook, 2013-2016. – Washington: D.C., World Bank, Migration and Remittances Team, Development Prospectus Group, 2013. – 29 p
4. Гайдуцький А.П. Характерні риси української трудової міграції за кордон / А.П. Гайдуцький // Економіка та держава. – 2010. – №9. – С. 88-92
5. Позняк О. В. Методологічні проблеми реформування статистики зовнішніх міграцій // Зайнятість та ринок праці. — К., 2002. — Вип. 16. — С. 46—56.
6. Малиновська О.А. Міграційні дослідження радянського періоду та їх вплив на сучасне міграцієзнавство в Україні / О.А. Малиновська // Демографія та соціальна економіка. – 2013. – № 2. – С. 156–166
7. Ивахнюк И.В. Развитие миграционной теории в условиях глобализации. Часть 1 / И.В. Ивахнюк // Век глобализации: исследование соврем. глоб. процессов. – М.: Издательство «Учитель». – 2015. – № 1 (15). – С. 36–51.
8. Неклюдова Н.П. Научно-методические подходы к исследованию международной миграции / Н.П. Неклюдова // Журнал экономической теории. – 2010. – № 4. – С. 195–198.
9. Заремба Г.Р. Зовнішня міграція українців. Стан дослідження / Г.Р. Заремба // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. – 2014. – Вип. 62. – С. 39–45 Серія: Економічні науки 136

10. Вербовий М.В. Доктринальні засади міжнародної трудової міграції / М.В. Вербовий // Демократичне врядування. – 2011. – Вип. 7.

11. Ананьев С.А. Историография миграционных процессов России (конец XX - начало XXI века) / С.А. Ананьев // Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. – Тамбов : Грамота, 2012. – № 1 (15): в 2-х ч. Ч. II. – С. 17–20

12. Курунова Ю.О. Міжнародна міграція робочої сили як чинник економічного розвитку країн (на прикладі міграційних потоків між ЄС і Україною) : дис. / Ю.О. Курунова. – Одеський національний університет імені Мечникова, 2015.

13. Малиновська О.А. Міжнародні міграції та суспільні трансформації доби глобалізації / О.А. Малиновська // Демографія та соціальна економіка. – 2009. – № 1. – С. 5–19.

14. Massey D.S. A Missing Element in Migration Theories / D.S. Massey // Migration Letters. – 2015. – Т. 12. – № 3. – С. 279–299

15. Perspectives on Global Development 2017: International Migration in a Shifting World, OECD Publishing. – Paris

16. Тахтарова К.А. Розвиток трудової міграції в системі міжнародних трудових комунікацій: методологічний аспект / К.А. Тахтарова // Вісник Приазовського державного технічного університету / Серія: Економічні науки. – 2015. – Вип. 29. – С. 37–45

17. Рубинская Э.Д. Историко-системный подход к анализу международной миграции рабочей силы в аспекте глобализации мировой экономики / Э.Д. Рубинская // Государственное и муниципальное управление. Ученые записки СКАГС. – 2013. – № 4

18. Малиновська О.А. Мігранти, міграція та Українська держава: аналіз управління зовнішніми міграціями: Монографія. – К.: Вид-во НАДУ, 2014. – 236 с.

19. Козак Л.В. Економічна природа формування міграційного капіталу в Україні / Л.В. Козак // Сталий розвиток економіки : Всеукр. науково-виробн. журнал. – С. 44–50.

20. Концепція переходу України до сталого розвитку / Національна академія наук України

21. Курій Л. О. Макро- і мікроекономічні наслідки впливу грошових переказів міжнародних трудових мігрантів на економічний і людський розвиток / Курій Л. О. // Вісник Запорізького національного університету: збірник наукових праць. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2012. – № 1 (13). – С. 161–165. – (Економічні науки).

22. Куценко В. О. Тенденції розвитку світової системи грошових переказів / В. О. Куценко // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України (Електронне наукове фахове видання). – 2010. – 2. – С. 131–138.

23. Гайдучський А.П. Економічний зміст і структура грошових переказів мігрантів / А.П. Гайдучський // Економічна теорія. – 2008. – С. 32–39

24. Орловська Ю.В. Грошові перекази міжнародних трудових мігрантів як джерело інвестиційних ресурсів української економіки / Ю.В. Орловська, І.Є. Реліна // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. – 2010. – № 1. – С. 375–378.

25. Тимків К. Трудові мільярди / К.Тимків

26. Курій Л.О. Макро- і мікроекономічні наслідки впливу грошових переказів міжнародних трудових мігрантів на економічний і людський розвиток / Л.О. Курій // Вісник Запорізького нац. ун-ту : зб. наук. пр. / Економічні науки. – Запоріжжя : Запорізький нац. ун-т, 2012. – № 1 (13). – С. 161–165.

27. Стаканов Р.Д. Трудова еміграція до та після світової кризи: перспективи та наслідки для економіки України / Р.Д. Стаканов // Соціально-економічні та етнокультурні наслідки міграції для України : зб. матеріалів наук.-практ. конф. (Київ, 27 верес. 2011 р.) ; упоряд. О.А. Малиновська. – К. : НІСД, 2011. – 344 с. – С. 72–82

28. Малиновська О. Україна, Європа, міграція: міграції населення України в умовах розширення ЄС. – К.: Бланк-Прес, 2004. - С.139.

29. Черномаз К. Г., Овсяк Є. В., Коваленко Є.В. Тенденції міжнародної трудової міграції та її вплив на соціально-економічний розвиток країни. Мукачівський державний університет, 2018. - №18.С.69-83

30. Виноградов Ю. Л. Актуальні питання трудової міграції / Ю. Л. Виноградов // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Ужгород. нац. унт ; [редкол.: В. П. Мікловда та ін.]. - Ужгород, 2013. - Вип. 1. - С. 76-80.

31. Прушківська Е. В. Взаємозв'язок між демографічною ситуацією та трудовою міграцією населення в умовах глобалізації / Е. В. Прушківська, Є. В. Овсяк // Соціально-економічні, освітні та фахові проблеми молоді в умовах євроінтеграційних процесів: зб. наук. пр. Всеукр. наук.-практ. інт.-конф. здобувачів вищої освіти та молодих учених (27 квітня 2018 р., м. Запоріжжя) – З.: ЗНТУ, 2018. – С. 81-84.

32. Remittance prices worldwide: making markets more transparent

33. World Migration Report 2017 – The Future of Migration: Building Capacities for Change. – Geneva: International Organization for Migration, 2017. – 273 p.

34. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт
35. European qualifications framework (EQF).

36. Дослідження фінансових надходжень, пов'язаних з міграцією, та їхнього впливу на розвиток в Україні // Міграція як чинник розвитку економіки України. – Міжнародна організація з міграції (МОМ), Представництво в Україні. – 2016. – с. 58.

37. Трудові мігранти – головний закордонний інвестор економіки України

38. Филатова Ю.М. Исследование эволюции научных взглядов на международную трудовую миграцию / Ю.М. Филатова // Известия ТулГУ. Экономические и юридические науки. – 2015. –№ 4–1.

39. Пітюлич М.І. Проблеми трансформації грошових переказів трудових мігрантів у інвестиційні ресурси / М.І. Пітюлич, Т.Ю. Ковач // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.10. – С. 232–239.

40. Remittance prices worldwide : Report 41. Гнатюк П. Міграція та грошові перекази мігрантів // Майбутнє міграції в Україні. Звіт конференції. - К.: МОМ, 2011. - С.27.

42. Department of Economic and Social Affairs // International Migration Report. – 2015. – № 375. – с. 374.

43. Budnik K.B. Temporary migration in theories of international mobility of labour / K.B. Budnik // Available at SSRN 1904837. – 2011.

44. Migration and Remittances

45. Migration and Development Brief 23

46. Katseli L. Effects of migration on sending countries: what do we know? / L.Katseli, R.Lucas, T.Xenogiani // OECD Development Centre Working Paper № 250. – 2007. – 90 p.

47. Світовий банк

48. Рейтинг легкості ведення підприємницької діяльності

49. Isaku Endo and Marco Nicolì. Technology and remittance transfers: the (slow) revolution // The Guardian

50. Реліна І. Є. Регулювання міжнародної міграції кваліфікованих кадрів в умовах глобалізації : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02 / Реліна І. Є. ; Донец. нац. ун-т. - Донецьк, 2013. - 24 с.

51. Brown A.J.G. Three decades of publishing research in population economics: Working Paper Series No 2016-055 / A.J.G.Brown, K.F. Zimmermann / Maastricht Economic and social Research Institute on Innovation and Technology UNU-MERIT. – 2016. – 19 p.

52. Ривак О.С. Вплив приватних грошових переказів в Україну на соціальний та економічний розвиток держави / О.С. Ривак // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.12. – С. 231–237.

53. Черкаль Н. Про грошові та трудові міграції / Н. черкаль // Ера Медіа. – 2016

54. Національний банк України. Огляд приватних грошових переказів в Україну, що відображаються в статистиці платіжного балансу

55. International monetary fund

56. Верховна рада України

57. Світовий конгрес українців

58. О. П'ятковська О.Р. Трудова рееміграція : особливості, фактори та роль у розвитку малого бізнесу в Україні // Проблеми економіки та управління. – 2012. – №725.

59. Чулаєвська М. Є. Державне управління трудовою міграцією України в контексті європейської інтеграції : автореф. дис. канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / Чулаєвська М. Є. ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - К., 2013. - 20 с.

60. Овсяк Є. В. Основні вектори міграції робочої сили у національній економіці та глобальному просторі / Є. В. Овсяк // Розвиток інноваційно-інтегрованих структур у вимірі формування інноваційно-орієнтованої моделі економіки: матеріали Міжнар. наук.-практ. інт.-конф., (21-22 березня 2018 року, м. Кропивницький). – К.: Центральноукраїнський національний технічний університет, 2018. – С. 66-68

61. Gaiducky A. P. Characteristic features of Ukrainian labor migration abroad/ A.P. Gaiducky // Economy and the state. - 2017. - No. 9. - P. 88-92